CABECERA

YACIMIENTO: Monasterio de San Pedro (Sant Pere) de Roda (Rodes) (Puerto de la Selva, Gerona)
MUNICIPIO: Puerto de la Selva
PROVINCIA: Gerona
REF. AEHTAM:
REFERENCIA: AEHTAM 367; CatRom XXIII, pp. 98-101; ELMCC 30; Alavedra 1979 II, 28
N. INV: Museo de Arte de Girona, núm. Inv. 17 (Gerona, Gerona)
TIPO YACIMIENTO: MONASTERIO
OBJETO: Ara portátil
TIPO:

GENERALIDADES

MATERIAL: Plata y madera
SOPORTE: Ara portátil
TIPO DE EPÍGRAFE: RELIGIOSO
TÉCNICA:
DIMENSIONES DEL OBJETO: 22 x 13,50 x 2
DIMENSIONES DE LA INSCRIPCIÓN:
NÚMERO DE LÍNEAS: 9
H. MAX. LETRA:
H. MIN. LETRA:
RESPONS. EPIGR.:
REVISORES:
RESPONS. ARQUEOL.:
CONSERV. EPG.: Original
CONS. ARQ.: B
INSCRIPCIONES ADICIONALES:
NUM. INSCRIPCIONES: 2
FORMA: Rectangular
DIRECCIÓN ESCRITURA:
REVISORES ARQ.:

TEXTO Y APARATO CRÍTICO

TEXTO:
Ic virtus Ton/antis exau/dit pie oran/tem Merit/a s(an)c(t)o(rum) /possunt audiuvari /orantem. / Iosue et Elimburga /fieri iusserunt

Texto dado por ELMCC 30.
APARATO CRÍTICO:

TRADUCCIÓN:
Esta virtud del (Dios) Tonante escucha al que ora piadosamente. Los méritos de los santos ayudarán al que ora.
José y Elimburga mandaron hacerlo.

COMENTARIO:
Ara donada por José y Elimburga

EPIGRAFÍA Y PALEOGRAFÍA

FTE. LEC.:
SIGNARIO:
SEPARADORES:
LENGUA: LATIN
NÚM. TEXTOS: 2
METROLOGIA:
OBSERV. EPIGRÁFICAS: Inscripción en mayúsculas, decoración con Cristo, ángeles y textos

Ara portatil de Sant Pere de Rodes (Alto Ampurdán). S. X.Actualmente se conserva en el Museu Diocesà de Girona. Plata repujada sobre una estructura interior de madera. La inscripción y la iconografía se sitúan en ambas caras del ara. En el anverso, la inscripción empieza en la parte exterior, en paralelo al borde y mirando al centro disponiéndose en forma concéntrica hacia el centro. Alguna de las palabras están separadas por las imágenes.

OBSERV. PALEOGRÁFICAS:

CONTEXTO ARQUEOLÓGICO

FECHA HALLAZGO: 1917
CIRCUNSTANCIAS HALLAZGO:
DATACIÓN: Siglos X-XI.
CRIT. DAT.:
CONTEXTO HALLAZGO: En el año 1917 se encontró en el en un reconditorio del monasterio de Sant Pere de Rodes. Fue trasladada a la iglesia parroquial de la Selva de Mar para su conservación por Josep Gudiol. Permaneció en este templo hasta que en 1936 pasaó a formar parte del Museo Diocesà de Girona (CatRom XXIII, pp. 98-101).
OBSERVACIONES ARQUEOL.: Es una pieza única del mobiliaria litúrgico del románico catalán, dado que no se ha conservado ningún ara móvil en la región, muy frecuente entre los siglos XI y XII en otras regiones como el valle del Mosa y Colonia, o el caso del ejemplar conservado en Castilla, en Carrizo en la catedral de León, o ara de Obona (Madrid, Instituto del Patrimonio Histórico, nº de Inventario 01907 A). Estas aras consistían en una placa de mármol u otro tipo de piedra con una concavidad donde depositar la reliquia imprescindible para la consagración, y recubierta con una lamina de metal noble, muchas veces con trabajo de orfebrería. Su existencia se justifica por la necesidad de viajar de los grandes prelados de la época (CatRom XXIII, pp. 98-101).

BIBLIOGRAFÍA

ED. PRINCEPS:
BIBL. FILOL: AEHTAM 367; CatRom XXIII, pp. 98-101; ELMCC 30; Alavedra 1979 II, 28; Muñoz García de Iturrospe, María Teresa (2020) "Inscripciones métricas sobre altares de época tardoantigua y medieval", M. Limón Belén - C. Fernández Martínez (coords.), Sub Ascia: estudios sobre Carmina Latina Epigraphica, Editorial Universidad de Sevilla, p. 174. Debiais, Vincent (2016) “Templo, tiempo, tempo en la iglesia románica”, Codex Aquilarensis: Cuadernos de investigación del Monasterio de Santa María la Real 32 (Ejemplar dedicado a: Construir lo sagrado en el arte medieval. Reliquia, espacio, imagen y rito), pp. 120-122. Sastre de Diego, Isaac (2013) Los altares de las iglesias hispanas tardoantiguas y altomedievales. Estudio arqueológico, Oxford, BAR Internacional Series; aquí p. 407. Junyent, E. (1995) "L’art pre-romànic,i l’art de les invasions", en L’Art Catalá, vol. I, Barcelona, pp. 129-131. Marqués

Casanovas, J. (1995) Guía del Museo Diocesano de Gerona, Girona, p. 47. Dalmases, N. de y Pitarch, A. (1986) Els inicis de l'art romànic, Historia de l'art català, 1, Barcelona, pp. 55-57. Guidiol i Ricart , J. (1974) "Arte antiguo y medieval", Cataluña, I. Tierras de España, Madrid, p. 205. Fita, Fidel (1905) "Nuevas inscripciones [Rute, San Pedro de Rodas]", Boletín de la Real Academia de la Historia, tomo 46, p. 171.

BIBL. ARQUEOL:

IMÁGENES

IOSE·ET·TETIVS·IB·VRCA
ET·PRIVSCVS·ET·PVLCRA

VOL. I Sant Pere de Rodes

Sant Pere de Rodes. Ara d'altar portàtil procedent del monestir i actualment al Museu d'Art de Girona, inventariada amb el núm. 17. Revers (foto: J. Vigué)

es troben al Museu Municipal de Figueres i al Museu Frederic Marès, de Barcelona.

Aquestes ares consisteixen normalment en una placa de marbre o d'un altre tipus de pedra, amb una cavitat per a dipositar-hi les relíquies, imprescindibles per a la consagració de qualsevol altar. La lloseta era emmarcada amb una peca de fusta que la protegia

Jesucrist ressuscitat, la qual té per centre la petita corella, és a dir, l'espai sagrat per excel·lència on s'h el sacrifici de la missa.

Les mides de les imatges han estat adaptades aquestes són col·locades, de manera que les que cor costats superior i inferior són més llargues que no pas de Crist a les bandes laterals. Els àngels, que no l'impediment de la lloseta, s'allarguen uns quants mil que les altres figures.

Tots van vestits amb una túnica curta amb mànig arriba a l'alçada del que deuen ésser els genolls. És i uniforme i dibuixa un cos geomètric rectangular, m un cos humà. Per sota sobresurten les cames, dues situades, amb una separació exagerada, als extrems Tenen una incisió enmig que pot representar, per general de l'obra, tant els genolls com el final dels pantalons. Els peus apareixen totalment oberts. L mides molt semblants, són desproporcionades i e grosses, especialment en els personatges més petits, riba a ésser més gros que el cos. S'hi dibuixen, am zillesa, els trets fonamentals: les línies de la boca, l celles juntes, el triangle del nas, el cercle amb un pun representa els ulls o la petita franja tallada de línies cabells.

Els braços, sobretot a les imatges del Senyor, s'eng talment com si en fossin les nances, i les mans, obert fetes amb cinc simples ratlles curtes, que han estat d dialment. Les ales obertes també són molt tosque d'arpa; arriben a l'altura del cap dels àngels, es partei del coll i baixen fins a la cintura, sense arribar, ni d terra, com acostuma a ésser. La mà dreta és dar l'esquerra una mica més avall.

A les imatges petites Crist sembla aguantar (amb les d'un costat i amb l'esquerra les de l'altre), un ba pot molt ben ésser el ceptre, signe del seu poder. per contra, apareix totalment separat del cos, sens especial. A les altres figures, la mà (en un cas la dre l'esquerra) és sobre el pit. Totes les figures de Crist nyades, a banda i banda, per les lletres gregues alfa representen l'eternitat, el principi i la fi. El nimbe d aurèola es limita als tres braços de la creu, tan extrao grossos en alguns casos que arriben a fer-se de la r del cos, entès com el perllongament de la creu. El que volen ésser equidistants, en la mesura que l permet, recorden les típiques creus patents romàn riors, en les quals els caps formen una ampla expansi de cercle. Les representacions de Crist dirigeixen e la placa de llicorella i els àngels segueixen la dispos gures que acompanyen, de manera que s'estableix total.

Els espais que deixen buits les figuracions han e amb la següent llegenda: HIC VIRTUS TONANTI PIE ORANTEM. MERITA SCOV (sanctorum ADIUVARI ORANTEM, que vol dir: *La virtud d nant escolta el pietós orant. Els mèrits dels sants po qui prega.* Les lletres són més o menys grosses, seg de l'espai. Per la seva disposició, que obliga a fer un rebé en espiral, les paraules, trencades per les imatge fan minvar progressivament la mida de les seves mencen molt grosses i acaben essent una tercera pa meres. Les mides, però, no són pas uniformes, a d lletres hagin estat col·locades en una mateixa línia. i algunes mostren, com a únic tret decoratiu, la tr

Sant Pere de Rodes, ara, VOL. IX -1-

segle

mbé
it en
a, ja
olars
os al
ialb,

tant
mbé
s de
tant

e tot
tesi,
itori
t del
per
e és
que
ar-se
olars
VI.
VV)

co",

nuari
920,

Ca-
(no

ist a
Bar-

tudis
nbre

àfic,

1. 17
mo-

arts
ostra
en la
nada
odrà
amb
més
ista.
ben
nent
nxes
uets,
ves-
ostat
ació

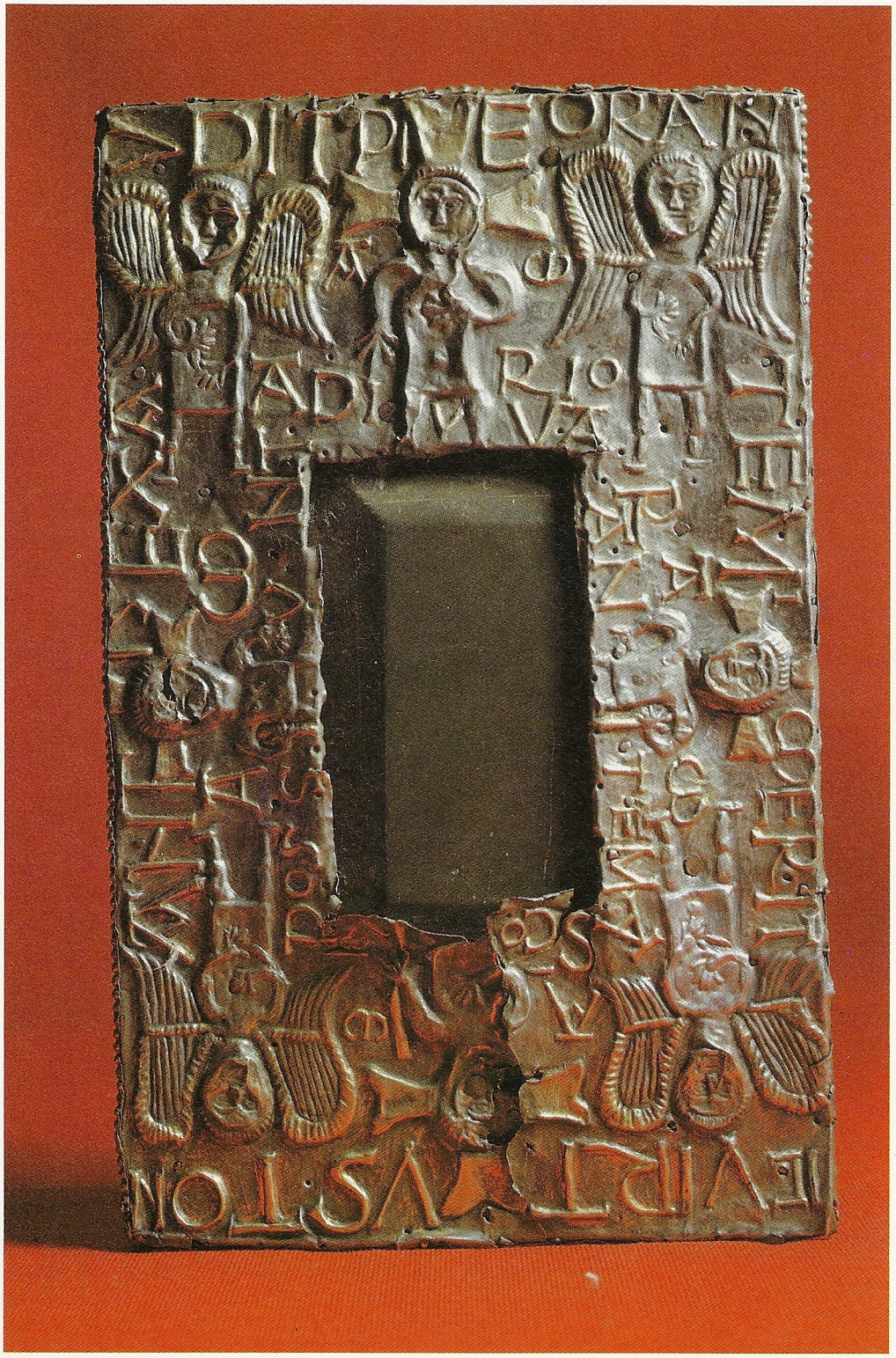

atenció, ben evident en aquesta època, pel que fa a la sacralització i a la consagració dels altars, cal suposar que també podia ésser situada damunt les ares de pedra, quan hom dubtava de si hi havia o no relíquies, car en un altar sense relíquies no s'hi podia pas

Sant Pere de Rodes. Ara d'altar portàtil procedent del monestir i actualment al Museu d'Art de Girona, inventariada amb el núm.

Sant Pere de Rodes, ara, VOL. IX

IESVS·FILIVS·DEI·VIVI·ET·VERVS·HOMO·ET·DEVS·VERVS·
IESVS·NAZARENVS·REX·IVDAEORVM·

Sant Pere de Rodes ara VOL. XXIII